

Demonstratie van de sleepdoek tijdens het bezoek van LNV aan 'Schoon Water'.

'Schoon Water' in een notendop

Waarom 'Schoon Water'?

Doel van 'Schoon Water' is het terugdringen van het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Dat is nodig om schoon grondwater te behouden, zodat het voor iedereen geschikt blijft als drinkwater nu en in de toekomst.

Wie doen er mee?

In Budel en Waalwijk doen een aantal akkerbouwers, tuinders, veehouders en loonwerkers mee sinds 2001. In Vessem en Nuland zijn telers gaan meedraaien in 2003. In 2004 zijn ook telers in Helvoirt en Macharen mee gaan doen in het project. In 2006 nemen in totaal 325 telers deel aan 'Schoon Water'! Daarnaast zijn ook loonwerkers actief betrokken in het project. Maar niet alleen agrariërs doen mee. In het project benaderen Brabant Water, provincie en Brabantse Waterschappen ook bewoners, bedrijven en gemeenten in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden.

Hoe werkt het?

Met behulp van een adviseur wordt het gewasbeschermingsmiddelengebruik op het bedrijf geïnventariseerd. Samen met de telers wordt vervolgens bekeken welke alternatieven er zijn voor schadelijke middelen, en of het gebruik van schadelijke middelen naar beneden kan. Daarna gaan telers in de praktijk met de alternatieve maatregelen aan de slag. In 'Schoon Water' leggen de deelnemers en Brabant Water hun afspraken vast. Zodat beide partijen houvast hebben aan afspraken.

Voor wie zijn de resultaten bedoeld?

De belangrijkste resultaten van het project zijn de ontwikkeling en toepassing van die maatregelen die het gewas goed beschermen én geen risico opleveren voor het grondwater én die passen op uw bedrijf. De kennis, ervaring en effecten zijn gericht op de telers in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Ook de agrariërs in de rest van Brabant kunnen met de praktische adviezen hun voordeel doen. De provincie en Brabant Water gebruiken de resultaten om het beleid in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden te verbeteren met oplossingen die in de praktijk haalbaar zijn.

Organisatie

'Schoon Water' voor Brabant is een stimuleringsproject van Brabant Water en provincie Noord-Brabant. Het project is onderverdeeld in twee sporen:

- het landbouwspeer, onder de titel 'Schoon Water - Brabantse telers laten zien dat 't kan'
- het niet-landbouwspeer, waaronder gemeenten, industrie, recreatie en bewoners, onder de titel 'Schoon Water voor Brabant'.

Aan het project doen verder mee:

- Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO)
- Overlegplatform Duinboeren
- Waterschappen Aa en Maas, De Dommel, Brabantse Delta

CLM en DLV verzorgen de uitvoering van het landbouwspeer.

Sleepdoek werkt voor teler en milieu

De sleepdoek is inmiddels een bekend fenomeen binnen 'Schoon Water'. Op het moment zijn er binnen het project zes systemen in gebruik, in Vessem komt dit jaar nummer zeven in gebruik! De gebruikers zijn erg enthousiast over de werking van deze nieuwe techniek, ze kunnen minder middel gebruiken met hetzelfde resultaat. Om te bepalen of deze positieve ervaringen van de telers ook blijken uit de registratiegegevens, heeft CLM hier onderzoek naar gedaan. In opdracht van Masterplan Phytosphora zijn de bespuitingen in aardappel van sleepdoekgebruikers vergeleken met die van telers met een conventioneel spuitsysteem. Uit dit onderzoek bleek dat de sleepdoektelers gemiddeld 10% minder middel hebben gebruikt, dit scheelt hen bijna 20% in de middelkosten! Ook de winst voor het milieu is aanzienlijk, de milieubelasting van het grondwater was met de sleepdoek 56% minder dan met een conventioneel spuitsysteem. Voor waterleven en bodemleven was dit resp. 81% en 19%.

Vragen?

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

- CLM: Peter Leendertse: E pele@clm.nl T 0345-470751
- Brabant Water: Rosalie Franssen: E rosalie.franssen@brabantwater.nl T 073-6837841
- Provincie Noord-Brabant: Sarie Buijze: E sbuijze@brabant.nl T 073-6812316
- ZLTO: Ton van Korven: E tvkorv@zlto.nl T 013-5836583
- Overlegplatform Duinboeren: Ad Verhoeven: E duinboeren@hetnet.nl T 0411-643639

Meer informatie vindt u op de website www.schoon-water.nl en www.brabantleefmetwater.nl

Colofon

Dit is de tiende nieuwsbrief 'Schoon Water'. Eerdere nieuwsbrieven kunt u vinden op www.schoon-water.nl. De volgende nieuwsbrief verschijnt in het najaar van 2006.

Tekst en redactie
CLM, Culemborg
Vormgeving en druk
Drukkerij Libertas, Bunnik

Schoon Water

NIEUWSBRIEF 10 - JUNI 2006
BRABANTSE TELERS LATEN
ZIEN DAT 'T KAN

LNV-ambtenaren op bezoek bij 'Schoon Water'

Op 10 april jl. kwam een LNV-

delegatie van 11 personen

op bezoek bij twee Schoon

Water-deelnemers. De start

van het programma was bij

Leo van Lierop, varkenshouder

en bessenteler in Soerendonk.

In zijn schuur lichtte Peter

Leendertse (CLM) het project toe.

Dankzij de aanwezige agrariërs ontstond er een levendige discussie. Vervolgens heeft Van Lierop temidden van zijn rode bessen uitgelegd wat hij voor maatregelen neemt om minder gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken. Een belangrijke maatregel is de aanleg van grasbanen tussen de bomenrijen. Het onkruid klepelt hij m.b.v. de klepelmaaier (zie bovenstaande foto).

Vervolgens zijn op het bedrijf van Jan Meeuwissen en zijn zoon Rob de sleepdoek,

Fruitteler Leo van Lierop geeft uitleg over zijn bedrijf.

weerpaal en MLHD-meter gedemonstreerd. Meeuwissen is deelnemer van het eerste uur en enthousiast over de aanpak binnen 'Schoon Water'. Samen met zijn bedrijfsbegeleider Geert-Jan van Roessel (DLV) gaf hij een toelichting op deze Schoon Water-maatregelen. Meeuwissen rijdt nu twee jaar met de sleepdoek rond en kan door deze techniek 20% minder middel gebruiken. Met behulp van de weerpaal en het programma Gewis kan hij het optimale spuitmoment tegen bijvoorbeeld phytosphora bepalen. De middag werd afgesloten met een borrel in de aardappelschuur van Meeuwissen. De LNV-ers waren onder de indruk van de omvang van het project en de vele praktische maatregelen die de deelnemers toepassen.

Maak kans op de 'Schoon Water' innovatieprijs 2006!

Net als in 2004, kunt u ook in 2006 weer meedingen naar de innovatieprijs. Voor de deelnemers van 'Schoon Water' is een prijs beschikbaar van in totaal 1000 euro! Draagt uw innovatie bij aan schoner grondwater én aan een effectieve gewasbescherming? Vraag dan uw adviseur om een inschrijfformulier. Uw reactie moet voor 15 september a.s. binnen zijn. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Yvonne Gooijer (CLM), 0345-470719, of neem een kijkje op de website www.schoon-water.nl.

LNV-ambtenaren krijgen uitleg over de weerpaal.

Monitoringsonderzoek

In 2004 en 2005 heeft TNO onderzoek gedaan naar het voorkomen van gewasbeschermingsmiddelen in het ondiepe grondwater. Hiervoor zijn op verschillende locaties monsters genomen van het grondwater. Zowel percelen van deelnemers van 'Schoon Water' als openbaar groen locaties van gemeenten zijn bemonsterd. De volgende stoffen zijn soms in het grondwater aangetroffen: bentazon, kresoxim-methyl, lambda-cyhalothrin en metribuzin.

Deze stoffen komen o.a. voor in de middelen Basagran, Allegro, Kenbyo, Karate en Sencor WG.

Uit het onderzoek kan niet worden afgeleid **wanneer** deze middelen gebruikt zijn, maar alleen **dat** ze gebruikt zijn. De monitoring laat zien dat het lastig is dit type metingen uit te voeren én dat maatregelen gericht op schoon grondwater nodig blijven.

De Kvik-up in actie.

Nieuwe techniek in 'Schoon Water'

Mechanische onkruidbestrijding met de Kvik-up

In 2006 heeft CLM binnen het project bemiddeld bij de aanschaf van twee Kvik-up machines. Werktuigencoöperatie de Kempen in Vessem en een groep Duinboeren uit Waalwijk hebben de machines met medefinanciering van het project gekocht. De Kvik-up is een Deense uitvinding en wordt geïmporteerd door Sjaak van Schie (Grenzeloos v.o.f. in Drimmelen). Met de Kvik-up kunnen wortelonkruiden mechanisch worden bestreden. De Kvik-Up bestaat uit ganzenvoeten, die de grond tot een diepte van 30 centimeter loswoelen, met daarachter een balk met roterende en bewegende veertanden die de wortels

uitzeeft en ze in zijn geheel op de grond legt. Door uitdroging gaan de wortels vervolgens dood. De Kvik-up is ook eind vorig jaar tijdens de demodag in Vessem gedemonstreerd. De eerste resultaten zijn volgens Henk van de Velde (WTC de Kempen) positief: "De Kvik-up is inmiddels een aantal keer ingezet, met goed resultaat. Naast kweek wordt ook ridderzuring aangepakt". Ook Jo van Balkom (Duinboeren) is over de Kvik-up te spreken: "De eerste indruk is goed, de Kvik-up gooit de wortels van de onkruiden netjes boven de grond". Voor een optimaal resultaat is mooi weer wel een vereiste, de onkruiden moeten uitdrogen.

Vervolg 'Schoon Water' na 2006

Ondersteuning in 2007-2009 binnen de grondwaterbeschermingsgebieden

Het huidige Schoon Water-project heeft een looptijd van twee jaren: 2005 en 2006. Daarna kunnen de deelnemers de verworven kennis en ervaring blijven toepassen. Over veel van de Schoon Water-maatregelen is inmiddels al aardig wat kennis en ervaring aanwezig op de bedrijven zelf, zodat u met minder advies en de begeleiding verder kunt. Maar er zal nog wel wat ondersteuning nodig blijven. Zo hebben de bestuurders het ook al voorzien in hun convenant 'Schoon Water 2005-2009'. In de periode 2007-2009 zal er dus een vervolgproject komen in de zes zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden (winningen Waalwijk, Helvoirt, Nuland, Macharen, Vessem, Budel). Dat project zal minder intensief zijn, maar zal nog steeds ondersteuning bieden om de meest grondwater-vriendelijke maatregelen toe te passen. In het najaar hoort u van ons wat het project in 2007-2009 u te bieden heeft.

Win-win kansen ook buiten de grondwaterbeschermingsgebieden?

De bestuurders van 'Schoon Water' hebben bovendien de indruk dat een aantal van de Schoon Water-maatregelen niet alleen gunstig zijn voor de grondwaterkwaliteit, maar ook voor de bedrijfsvoering en voor het oppervlaktewater. Deze zomer wordt bekeken of het inderdaad 'win-win' maatregelen zijn, en of deze ook geschikt zijn voor buiten de grondwaterbeschermingsgebieden. In het najaar informeren we u daarover.

De stand van 'Schoon Water' tijdens de knapzakfietstocht.

Toon van der Heijden geeft uitleg over de sleepdoek.

Fietsen op drinkwater

Op Hemelvaartsdag organiseerde ZLTO afdeling Cranendonck een knapzakfietstocht door het Cranendonckse buitengebied. De fietsroute ging langs zeven boerenbedrijven, waaronder het bedrijf van Toon van der Heijden uit Soerendonck. Bij de start van de fietsroute konden de fietsers een 'knapzak' kopen met daarin consumptiebonnen die ze bij de verschillende bedrijven konden besteden. Naast lekkernijen kregen ze op elk bedrijf ook

uitleg over de productiewijze. Van der Heijden is 'Schoon Water' deelnemer van het eerste uur. Op zijn bedrijf had CLM dan ook een Schoon Water-stand ingericht. Bij deze stand gaf Yvonne Gooijer (CLM) fietsers uitleg over het project. Zij vertelde de fietsers dat ze 'fietsen op drinkwater'; van het grondwater onder hun voeten maakt Brabant Water drinkwater. Ook vertelde Yvonne dat de agrariërs in het gebied erg bewust met grond-

water omgaan en de laatste jaren zeer goede resultaten hebben geboekt. Bovendien voelde zij burgers aan de tand over hoe zij omgaan met gewasbeschermingsmiddelen in hun eigen tuin. Gelukkig gaf het overgrote deel van de fietsers aan het onkruid in de tuin te wieden. Ondanks het regenachtige weer was de opkomst goed en hebben veel burgers kennis gemaakt met 'Schoon Water'.